

dalmatincima, katoličkim Srbima ili prosto Srbima". I za ime Šokac se navodilo da nije narodnosno, već ime "Srba katoličke vere" pa ni u njemu "nema ni trunke 'poruge' jer kad bi ga bilo, Šokci prvo ne bi sebe tako zvali". U fusnoti autor je navodio da "ime Srbin u sanskritu (Serbh) znači besniti, ljutiti se" (Ivanić, 1899). Andonović se pitao "ta nije li ružno i stidno kad se u vremenu civilizacije, pred celim obrazovanim svetom i prosvetčenom Evropom, dopušta svakoj narodnosti, da se svojim imenom krsti i naziva samo: Srbi u Bosni i Hercegovini, Srbi u Staroj Srbiji i Makedoniji i tako dalje... – nesmeju, kazati da su Srbi – nesmeju kazati šta su" (Andonović, 1913), a Stepanović je tvrdio da je i samo ime Srbin "vrlo slično turskoj reči serbez – (slobodan)" pa su zato i kosovski Srbi, "pa i oni iz Markova Prilepa, mogli sve drugo kazati, samo ne da su Srbi. Ime Slavjan, Bugarin (ne Blgarin), Bugarska stranka, Grk, Grčka stanka, Ortodoks, Hrisjanin i tako dalje tako dalje. zamenilo je lepo i, dotle ponosno, ime Srbin", uz zaključak da je masa pristajala da je "krste svakim imenom" samo da je zaštite, u stilu poslovice "zovi me i loncem, samo me nemoj razbiti" (Stepanović, 1913).

Kada se radi o imenima drugih naroda, prisutna su raznorodna objašnjenja njihovog nastanka i značenja, ali uvek u zavisnosti od dnevopolitičkih potreba. Različita su bila tumačenja albanskog imena. Od savremenih, Dimitrije Bogdanović navodi da se pojam Arnauti odnosi na veoma brojne poarbanasene Srbe i Makedonce koji su primili ime, jezik, običaje i albansku svest, ali ne prihvata da su svi kosovski Albanci Arnauti, dok za naziv Šiptari, tvrdi da je ušao u širu upotrebu za vreme NOB-a umesto ranijeg Arbanasi, Arnauti, Albanci, a Šipnija umesto Albanija, pa smatra pogrešnim mišljenje "da se time htelo nekakvo izdvajanje albanskih masa Jugoslavije od onih u Albaniji". On naprotiv, veruje da se time "htelo istaći jedinstvo albanskog naroda Kosova i Albanije" ali da je u praksi, "suprotno prvobitnim namerama", izraz poslužio za njihovo razlikovanje (Bogdanović, 1985).

U 19. veku Milojević je pisao o svom vodiču po poreklu Srbinu, koji sebe smatra "Arnautinom, ali ne nikako ni za živu glavu, Škipom. Na ovo ime, čini nam se, podjednako mrziaoše, kao i na ime Srb, Osmanlija, Turkuša, Đaurin", pa navodi njegove reči "da je sada pravi Turčin i ako nije, ni Škip, ni Čerkez, ni Tatarin, ni Osmalija; ali tako isto nije ni Srbin" (Milojević, 1870). Hadži-Vasiljević je pisao da se Albanci među sobom zovu Šiptari i da im je ime Arnautin pogrdno pa je navodio da se dešavalo da "Arnautin i ubije onoga ko ga nazove Arnautinom", dok za Srbe u Makedoniji kaže da Turke i "Arnaute", "tajnim jezikom zovu mrsnik i mrsni" (Hadži-Vasiljević, 1913a). A Vladan Đorđević, da stanovnici Albanije "nisu je nikada zvali Arbanija ili Albanija, oni ne znaju za to ime. To su joj ime pridevali uvek samo stranci. Ime Albanija pojavljuje se tek 1079. i ono je upravo grčki falsifikat, kojim se htelo postići da se cela zemlja prozvala po grčkoj vrošći 'Alvanon'". Po njemu Škipetar znači prosto "onaj koji razume", pa komentariše da "isto onako kao što su stari Sloveni za sebe tvrdili da su jedini koji znaju govoriti (koji su slovesni), a za sve druge narode da su mutavi – Nemci", tako su isto i "stari Arnauti za sebe bili uobrazili da oni jedini razumeju" (Vladan Đorđević, 1913).

Makedonsko ime početkom veka po pravilu se pisalo pod navodnicima ili uz skraćenicu "tzv." što je u današnje vreme zamenjeno uglavnom oznakom izmišljeni narod ili lepše Starosrbijanci. Još u 19. veku Veselinović je imao originalno objašnjenje makedonskog imena. Po njemu, "ono srpsko pleme koje je najživlje" prozvalo se "po svojoj hrabrosti i junaštvu Mčedolnij i Mčegornij tj. što su bili spram drugih bolje naoružani, mačeve nosili". Tako je i čitava oblast ponela njihovo ime i "reč Makedonija postala je dakle od imenice Mč (od korena Mak) i prideva dolnij", pa je zaključivao da se značenje "samo sa srpskim jezikom protumačiti može", a nikako "jelinskim ili latinskim". Tvrdio je da naziv "Mačedonac i Mačedonija za sadašnje stanovnike vezane za zemlju ne postoji, oni sebe znaju samo za risjane", dok je naziv Bugarin u Makedoniju "silom okolnosti uvučen u najnovijem vremenu", pa je narodu bilo svejedno, "a se zvao kaurin ili kaurin, a risjanin, a raja, a Bugarin", jer sva ova imena "ne vrede ništa" kad ne sme da se zove "pravim svojim narodnim i ponosnim imenom" pa je "pod teškim jarmom vladavine besnih Turaka i razuzdanih Arbanasa ime Srbin iščilelo, te mu je sve jedno, kako se zvao da se zvao" (Veselinović, 1880), odnosno, da se Srbin u Makedoniji naziva Bugarinom a radije risjaninom, "samo da bi izbegao zlostavljanje i ganjanje" (Veselinović, 1888).

Cvijić je makedonsko stanovništvo nazivao Makedonski Sloveni tvrdeći da se među njima, pored lokalnih imena, čuje i ime Srbin, "ali makedonski Sloveni sebe po pravilu zovu kaurima i Bugarima (ne Blgarima)". Navodio je da ih grčki seljaci nazivaju Bugarima, a Albanci ih zovu Škjeji (Sloveni) (Cvijić, 1906), i zaključivao da je makedonsko pitanje "bilo u mnogome čisto političko pitanje" u koje je "unešeno više naučnih zabluda" pa je kao primer navodio "ona o imenu Bugarin koje nema ni bugarski oblik (blgarin), ni etnografsko značenje. Znači jednu ekonomsku klasu" (Cvijić, 1905). A Hadži-Vasiljević je smatrao da stanovništvo u Makedoniji "ne zna ni za slavensku a još manje za bugarsku i makedonsku narodnost; ni imena mu ta nisu bila poznata", ali da zna za svoju zajednicu sa Srbima. Pisao je da se ovo stanovništvo uglavnom zove risjanin, krisjanin, dok "kaurima i kaurinom zovu se mahom samo pred Turcima i Arnautima s toga što ih oni tako zovu". Pominjao je da se ime Šop u Makedoniji smatra pogrdnim i označava "divljaštvo, planinskog stanovnika – prostog, nekulturnog, siromašnog i 'galatnog' (koji upotrebljava u govoru trivijalne izraze)". Zato se umesto ovog naziva upotrebljavao naziv Pirjak ili Torlak, pa stanovništvo smatra za uvredu kad ih neko tako nazove, a tako se ne zovu rado "ni pravi etnički Šopovi, ali se oni bar ne brane od toga naziva: 'Pa Šopi smo, bratko, ama i nije smo čoveci kako vije'", navodio je njihov iskaz autor, tvrdeći da to ime označava niži stepen kulture i da potiče "najviše iz podsmeha u čemu su Sloveni poznati, a u prvom redu Srbi" (Hadži-Vasiljević, 1909). Po Ivaniću, bugarska i grčka propaganda su u Serezu uspele "da onaj narod trenutno otuđe od srpskog imena, odnosno da mu nametnu tuđinsko ime, ali su u njemu ostale sve srpske osobine, neokrnjeno očuvane", dok mu je u Kukušu "posle tolikog opiranja" priznao handžija da je ime Bugarin "novijeg datuma i da se ovaj narod, u dobu njegove mladosti zvao i đaur i raja i Slovenin, pa po selima i Srbin, – samo Bugarin ne" (Ivanić, 1906). Za seljake u Makedoniji je navodio da se nazivaju "Kauri, Hriščani, rajetini ili Slovenini", dok "seljaci iz ono malo pravih grčkih sela u Mačedoniji, nazivaju mačedonske Slovene Volgaros, (Bugarin), ali i to ne u narodnosnom